

**justitiële jeugdinrichting Den Engh,
Den Dolder**
rapportage naar aanleiding van
het toezichtbezoek d.d 21 februari 2006

Beoordeling

De Raad houdt toezicht op de wijze van tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende en vrijheidsbeperkende straffen en maatregelen. De Raad let daarbij in het bijzonder op de wijze waarop de inrichting invulling geeft aan de bejegening en de rechtspositie van de justitiabelen. Bij de beoordeling van de bejegening gaat de Raad uit van de normering gegeven in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten¹; de beoordeling van de rechtspositie geschiedt aan de hand van de rechten voor de justitiabelen neergelegd in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj) en aanverwante regelingen.

1. Materiële en sociale omstandigheden

In 2002 zijn de verspreid over het terrein gelegen paviljoens vervangen door een nieuw gebouw, dat het karakter draagt van een (streng) beveiligde penitentiaire inrichting. De Raad acht deze nieuwbouw in schril contrast staan met de behandel functie en –visie van Den Engh: niet opsluiten, maar opvoeden.

De nieuwbouw vertoont structurele gebreken.

2. Rechtsbescherming

De discrepantie tussen de Bjj en de wijze waarop deze in de praktijk wordt toegepast is nog steeds aanwezig. *Zo worden er ondermeer groepsstraffen opgelegd en is het niet toegestaan gedurende de eerste weken van het verblijf bezoek van ouders te ontvangen. Het structureel handelen in strijd met wet- en regelgeving, juist in een situatie waarin de jongeren moet worden geleerd zich te houden aan regels, wordt als onwenselijk beschouwd.*

In Den Engh wordt de individuele rechtsbescherming van de jongeren niet voldoende gewaarborgd. Dit ondanks de uitspraken van de Minister van Justitie, dat ook Den Engh binnen de bestaande wet- en regelgeving moet en kan functioneren. Overleg tussen Den Engh en de Dienst Justitiële Jeugdinrichtingen heeft niet geresulteerd in het vastleggen van afspraken in deze zin. Tijdens het bezoek heeft de directie van Den Engh aangegeven, dat de wet- en regelgeving niet past binnen de gehanteerde behandelmethodiek. Zij hoopt, dat dit knelpunt wordt opgelost bij een mogelijke overheveling van de behandel functie van den Engh naar het ministerie van VWS. De Raad deelt dit optimisme niet: ook onder VWS zal Den Engh zich moeten houden aan bestaande wet- en regelgeving, die met name ten aanzien van de rechtspositie en –bescherming van jongeren niet meer ruimte zal bieden dan in de BJJ.

Het departement draagt voor de ontstane situatie verantwoordelijkheid: het niet naleven van de afspraken/regels is bij Den Engh het

¹ "Allen die van hun vrijheid zijn beroofd dienen te worden behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid, inherent aan de menselijke persoon", art. 10.1 Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, New York 1966.

rechtstreekse gevolg van hun behandelfilosofie. Zij zijn daar duidelijk en open in. De Raad heeft in 2002 het departement daarover al geïnformeerd. Ook na vier jaar heeft het departement hiervoor nog geen adequate oplossing gerealiseerd. Mede hierdoor is een onduidelijke situatie gecreëerd. In wezen wordt de situatie oogluikend toegestaan. Het departement brengt daarmee ook de toezichthouder of een inspectie in een moeilijke *positie*.

De commissie van toezicht (c.v.t.) neemt te weinig afstand in acht ten aanzien van de directie, doordat zij het commitment dat bestaat binnen deze inrichting ten aanzien van de manier van werken deelt en dit ook uitdraagt naar de jongeren en de buitenwereld. Dit gaat ten koste van het kritisch vermogen waarmee juist de c.v.t. als hoeder van de rechtspositie van jongeren en als klankbord voor de directie werkzaam dient te zijn. Het daarnaast ontbreken van een vertrouwenspersoon maakt de positie van jongeren in Den Engh extra kwetsbaar: er is (momenteel) geen geestelijk verzorger (die in de praktijk in veel inrichtingen vertrouwenspersoon voor de jongeren is) noch is er een speciaal daartoe aangewezen vertrouwenspersoon (de c.v.t. fungeert niet als zodanig). Tenslotte ontbreekt er een deugdelijke vorm van medezeggenschap voor de jongeren, met name in de eerste, restrictieve fasen van het traject en worden jongeren doelbewust, in samenhang met de behandelmethodiek, onvoldoende geïnformeerd over hun formele rechtspositie.

3. *Regime*²

De Raad duidt de sterke betrokkenheid van alle geledingen bij Den Engh en zijn behandelmethodiek in beginsel als positief.

De Raad concludeert dat de jongeren die reeds geruime tijd in de inrichting verblijven overwegend tevreden zijn over hun bejegening in Den Engh³. Tijdens het gesprek met de jongeren werd wel duidelijk dat zij moeite hebben met collectieve straffen. De Raad is van oordeel dat een behandelfilosofie niet zover mag gaan dat het klagen van jongeren als een falen in de behandeling door de jongere kan worden gezien. Dit lijkt in Den Engh wel zo beleefd te worden.

De Raad is niet in de gelegenheid geweest om de mening van de jongeren die nog maar kort in de inrichting verbleven te vernemen. Juist deze groep wordt het meest ingeperkt in hun individuele rechtspositie.

Samenvattende beoordeling van de rechtspositie en bejegening

De Raad heeft tijdens zijn bezoeken aan Den Engh in 2001 en 2002 een (onwenselijke) discrepantie tussen de Bjj en de wijze waarop deze wordt toegepast geconstateerd. Deze discrepantie is nog steeds aanwezig. Het Ministerie van Justitie heeft in juni 2005 werkafspraken vastgelegd die aanpassing van de praktijk in Den Engh beogen (zodat

² Het regime is de wijze waarop het leven in de inrichting is geordend, en omvat verzorging, opvoeding en behandeling, het aanbod aan activiteiten, begeleiding en de mogelijkheden voor maatschappelijke reïntegratie

³ De Raad heeft gesproken met vijf jongeren die allen langer dan tien maanden in Den Engh verbleven.

niet in strijd wordt gehandeld met de Bjj), terwijl tegelijkertijd de methodiek in Den Engh gehandhaafd blijft. Den Engh heeft zich daarop op het standpunt gesteld dat toepassing van deze werkafspraken niet mogelijk is met handhaving van de SGS-behandelmethodiek. E.e.a. impliceert dat er momenteel sprake is van een patstelling.

De Raad heeft geconstateerd dat er sprake is van een groot commitment binnen alle geledingen ten aanzien van de manier van werken. Ook bij de jongeren was de teneur over hun bejegening (behoudens de collectieve straffen) overwegend positief. Alle groeperingen waarmee de Raad sprak, tot en met de CvT, zijn unaniem positief over de wijze waarop de jongeren in Den Engh bejegend worden door middel van de SGS-methodiek. De Raad merkt het ziekteverzuim onder het personeel, dat lager is dan het gemiddelde in jji's en het feit dat de inrichting niet kampt met personeelstekort, als positief aan. Hetzelfde geldt voor het feit dat de groepsopvoeders per team een eigen rooster maken, waarin zij in de beginfase worden geacht veel meer dan 40 uur per week aanwezig te zijn, en de vanzelfsprekendheid waarmee dit gebeurt. De kracht van de éénduidigheid van visie kan in het algemeen als één van de effectieve factoren van een behandeling worden beschouwd. Ten aanzien van de vele discussies rondom Den Engh over de behandelmethodiek en effectiviteit is te hopen dat op korte termijn een extern, onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek daarin duidelijkheid verschaft.

De Raad merkt op dat het sterke commitment tegelijkertijd een gevaar oplevert voor het kritisch vermogen van de inrichting. Er ontstaat een zekere geslotenheid en defensiviteit, waardoor Den Engh niet meer open lijkt te staan voor (opbouwende) kritiek van buiten op de positie van de jongeren. De defensieve houding die in de laatste jaren is ontstaan, is versterkt doordat Den Engh frequent in het centrum van de landelijke aandacht stond.

Versterking van deze geslotenheid vindt daarbij ook plaats doordat de c.v.t te weinig als countervailing power ten aanzien van de directie functioneert, doordat een vertrouwenspersoon voor de jongeren ontbreekt en doordat er in de eerste fasen van het verblijf een vorm van medezeggenschap voor de jongeren ontbreekt.

aanbevelingen

De Raad doet in de toezichtrapportages aanbevelingen die betrekking hebben op de bezochte inrichting.

De Raad beveelt aan:

- Gezien de voortdurende situatie van onvoldoende rechtsbescherming van de opgenomen jongeren en de uitspraken daarover van de MvJ lijkt handhaving van de BJJ in deze op dit moment op zijn plaats. Op het gebied van de meer administratieve regelhandhaving, en het niet passen in het gehanteerde systeem (Tulp), kunnen gemakkelijker alternatieven gevonden worden, dan op het meest essentiële gebied van de rechtspositie en –bescherming van de jongeren. Geen enkele behandelinrichting, Justitie of VWS, kan zich naar de mening van de Raad onttrekken aan de vigerende wetgeving in deze.
- Versterken van het (interne) kritische vermogen, zeker inzake rechtspositie en –bescherming, zowel bij de c.v.t. als door de aanstelling van een vertrouwenspersoon, als bij alle medewerkers van Den Engh.
- Het benutten van de uitkomsten van binnenkort te verwachten extern onderzoek naar de effectiviteit, voor verbetering binnen Den Engh, en daarbuiten door aanmelding bij de ingestelde commissie effectieve gedragsinterventies van de MvJ.

Bevindingen

Het verslag van bevindingen is feitelijk van aard. Naast informatie die van de inrichting en uit andere bronnen is verkregen, worden uitspraken en meningen van de gesprekspartners -beknopt- weergegeven.

Kenmerken van de inrichting

<i>bestemming</i>	<i>naam afdeling</i>	<i>bijzonderheden</i>	<i>capaciteit</i>
<i>behandeling gesloten Den Dolder</i>	<i>Mercurius</i>		12
	<i>Venus</i>		12
	<i>Mars</i>		12
	<i>Jupiter</i>		12
	<i>Saturnus</i>		12
	<i>Uranus</i>		12
	<i>Neptunus</i>		12
<i>behandeling open Den Dolder</i>	<i>Pluto</i>		12
<i>behandeling open Den Dolder</i>	<i>Aarde</i>		12
<i>behandeling open Den Dolder</i>	<i>Planeet X</i>		12
<i>totale capaciteit</i>			120

Daarnaast heeft Den Engh een aantal varende eenheden, te weten de schepen Koningin Juliana, Smal Agt 1, Smal Agt 2, Smal Agt 3, Smal Agt 4, Albatros en Zeearend.

Den Engh is een deels gesloten, deels open justitiële jeugdinstelling die zich richt op het ernstig gedragsgestoord en/of criminele jongens. Zij functioneren ofwel op zwakbegaafd niveau (I.Q. tussen 65 en 85) of behoren tot de groep jonge veelplegers.

In 2004 zijn er 36 extra plaatsen gerealiseerd voor jeugdige veelplegers in Den Engh. Ook de veelplegers ondergaan de Sociogroepsstrategie (SGS)-methode, maar dan in een sneller tempo, zij stromen na anderhalf jaar weer uit.

Kenmerken van de populatie

(peildatum 31-12-5)

<i>plaatsingstitel</i>	<i>percentage</i>
PIJ	82
OTS	104

<i>meisjes/jongens</i>	<i>percentage</i>
alleen jongens	

<i>leeftijd</i>	<i>percentage</i>
12,13	1,1%
14,15	19,4%
16,17	53,2%
18 en ouder	26,3%

nationaliteiten in aantallen:

Europees	75
Noord-Afrikaans	48
Antilliaans	20
Surinaams	25
Turks	7
Arabisch	3
Zuid-Amerikaans	2
Moluks	1
Maleisisch	1
Overig	4

Gemiddelde verblijfsduur

De nieuw aangemelde jongere start, na een onderzoek op geschiktheid, in een nieuwe groep tegelijk met elf andere jongeren en deze groep stroomt (met uitzondering van degenen die geen vaste werk- en/of woonplek hebben) ook gezamenlijk weer uit. Overigens wordt hier ten aanzien van de instroom vanuit het plaatsingsbureau vaker een knelpunt gesignaleerd door Den Engh, waardoor het in één keer starten met een volledig ingevulde groep vaak niet meer lukt. De groepsleiding lost dit per individuele jongere op. Voor de reguliere SGS-groepen geldt een verblijfsduur van twee jaar; voor veelplegers van anderhalf jaar. Er is geen structurele monitoring of jongeren wel op de goede plek zitten in Den Engh. Wel kan een jongere worden uitgeplaatst als er sprake is van bijvoorbeeld ernstige gedragsstoornissen. Soms worden jongeren op aandrang van Justitie opgenomen, omdat er bijvoorbeeld in Den Engh plaats is en in een andere inrichting niet.

Om in Den Engh te worden geplaatst moet de veelpleger in zijn arrondissement officieel geregistreerd staan als veelpleger.

2. Materiële en sociale omstandigheden

1.1 Gebouw (Regeling eisen kamer j.j.i.'s, Reg. Straf- en afzonderingscel j.j.i.'s)

Vanaf maart 2003 werd de nieuwbouw gefaseerd betrokken. Er blijkt tot op vandaag een aantal structurele problemen aan de nieuwbouw te kleven: er zijn aanhoudende lekkages en problemen met de vloeren op de luchtplaatsen van de leefgroepen. Daarnaast zijn er problemen met de wandafwerking (niet te reinigen, scherp als schuurpapier), problemen met anti-inkijkfolie, de hoge ruimtetemperatuur op de leefgroep Mars die 5 graden boven de gestelde waarde is, problemen met het nieuw aangelegde sportveld en problemen met de deuren van kamers van de jongeren.

1.2 Voeding (art. 49.1 Bjj)

De jongeren hebben geen klachten over het eten. Op de afdeling wordt regelmatig zelf gekookt.

1.3 Veiligheid (beleid, praktijk en beleving m.b.t. agressie, incidenten, drugs en andere contrabande)*Ontvluchtingen:*

De jongens zeggen zich in de inrichting over het algemeen veilig te voelen.

In 2004 waren er één ontvluchting (2003:4).

In 2004 waren er 8 overige onttrekkingen, behandeling gesloten (2003: 4).

In 2004 waren er 6 overige onttrekkingen, behandeling open (2003: 4).

De jongeren zeggen zich in de inrichting over het algemeen veilig te voelen.

Naar aanleiding van het overleg met DJI is het beleid inzake het zelf opsporen van ontvluchte jongeren aangescherpt.

*1.4 Contact met de buitenwereld**Post* (art. 41,42 Bjj, post)

De Bjj bepaalt dat de jongere volgens regel het recht heeft brieven en stukken te verzenden en te ontvangen. De eerste paar weken van hun verblijf in Den Engh mogen de jongeren geen post versturen noch ontvangen.

Bezoek (art. 43 Bjj)

De jongere heeft volgens de Bjj recht op één uur bezoek per week. In Den Engh zijn de bezoeken samengevoegd tot een bezoekenmiddag volgens een bepaalde cyclus, in samenspraak met de ouders. De jongeren ontvangen de eerste paar weken in het geheel geen bezoek.

Telefoneren (art. 44 Bjj)

In Den Engh wordt toezicht gehouden bij telefoongesprekken (zie huisregels onder 7.4). De jongeren mogen twee maal per week telefoneren.

Kleding

De Bjj bepaalt dat de jongeren recht hebben op het dragen van eigen kleding en schoeisel. In Den Engh dragen alle jongeren uniforme door de inrichting voorgeschreven kleding. Ook de medewerkers dragen eigen uniforme kleding. Dit voorschrift is onderdeel van de SGS-methodiek. De jongeren geven hierover als praktische betekenisgeving, dat beschadiging aan eigen kleding hiermee vermeden wordt.

2. Rechtsbescherming

Er bestaat nog steeds een discrepantie tussen de Bjj en de wijze waarop deze in de praktijk wordt toegepast. Dit betreft onderwerpen zoals verlof, het toepassen van groepsstraffen, en de bezoeksregeling. Met het Ministerie van Justitie (DJI) zijn in juni 2005 werkafspraken gemaakt. Daarvoor is geïnventariseerd welke knelpunten bestaan tussen SGS en huidige wet- en regelgeving. De knelpunten kunnen naar het oordeel van DJI onder twee noemers worden ondergebracht:

1. melding, toestemming en registratie; door Den Engh veelal beschouwd als administratieve rompslomp maar door de Bjj voorgeschreven en noodzakelijk als verantwoording.
2. collectief versus individu; Den Engh gaat uit van het collectief, de Bjj van het individu.

In juni 2005 is afgesproken deze afspraken na drie maanden te evalueren. Dit is niet gebeurd.

In reactie op deze werkafspraken heeft Den Engh gereageerd dat strikte toepassing van de regelgeving vanuit de sectordirectie DJI de uitvoering van de SGS-opvoedingsmethodiek verhindert. De inrichting is van mening dat het uitvoering geven aan de SGS-methodiek niet mogelijk is bij strikte toepassing van de regelgeving vanuit DJI, zoals vervat in genoemde werkafspraken. In zijn reactie geeft Den Engh hiervan een aantal voorbeelden uit de praktijk.

De directie van Den Engh stelt daarbij dat het thans gaat om de vraag of de SGS wordt geaccepteerd of niet. Een beetje accepteren is naar het idee van de inrichting niet mogelijk. Wat ook niet kan, volgens Den Engh, is de constatering, zoals de Minister van Justitie heeft aangegeven in zijn brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer van 22 november 2005 dat hij "in dit licht zonder meer mogelijkheden ziet de SGS-methodiek voort te zetten", terwijl gelijktijdig de uitvoering van de methode in de praktijk onmogelijk wordt gemaakt.

2.1 Huisregels: actualiteit, toegankelijkheid, beschikbaarheid

(art. 1, 4 Bjj, Regeling model huisregels j.j.i.'s)

De jongeren worden bij binnenkomst mondeling geïnformeerd over de gang van zaken in de inrichting. De eerste zes dagen hebben de jongeren geen bezittingen en beschikken zij over geen enkele informatie ten aanzien van de inrichting. De jongeren moeten al hun persoonlijke bezittingen inleveren en krijgen kleding van Den Engh. Ook worden zij afgeschermd van de buitenwereld. De jongeren worden daarbij niet expliciet op de hoogte gesteld van hun bij of krachtens de Bjj gestelde rechten en plichten, conform artikel 60 Bjj. In Den Engh wordt onder huisregels verstaan de regels die gezamenlijk in de groep worden afgesproken ("wat spreken wij hierover af"). Dit alles gebeurt als onderdeel van de behandelfilosofie.

2.2 Behandel- en verblijfsplan (art. 1, 20, 21, 63 Bjj; art. 25 - 30 Rjj)

In Den Engh wordt in het opvoedings- en behandelplan naast de individuele werkdoelen ook vastgelegd wat de gemeenschappelijke doelen van de groep zijn.

2.3 *Ordemaatregelen (art 24 – 27 Bjj) en disciplinaire straffen (art. 54 – 59 Bjj)*

	2005	2004
op eigen kamer	0	4
afzonderingscel < 15 uur	128	141
strafcel of anders	0	0
tijdelijke overplaatsing	0	0

Met betrekking tot de ordemaatregel van plaatsing op eigen kamer: deze wordt in Den Engh doorgaans alleen in de vorm van een korte time-out toegepast; de tijdsduur varieert hierbij doorgaans tussen de vijf en twintig minuten. Plaatsing op eigen kamer moet volgens Den Engh niet worden gezien als een straf of ordemaatregel, maar als een pedagogische interventie.

Disciplinaire straffen (door Den Engh worden beloningen en straffen aangeduid als gedragsmodificatie), gelden voor de hele groep, ook als het een overtreding van één jongere betreft. Sommige jongeren zeggen dit leerzaam te vinden omdat je elkaar zo corrigeert. Andere jongeren vinden het onrechtvaardig dat je gestraft wordt voor iets dat je zelf niet hebt gedaan.

Volgens de groepsopvoeders wordt in de praktijk zoveel mogelijk voorkomen dat jongens gezamenlijk "gestraft" worden. Soms lukt het na een korte time-out het probleem binnen de groep op te lossen, door er over te praten.

2.4 *Beklag en beroep (art. 65 - 73 Bjj; art. 74 - 76 Bjj)*

Beklagzaken

2004: 89

2003: 903

2002: 120

Een groot aantal klachten uit 2003 was afkomstig van 4 à 5 dezelfde klagers. Het hoge aantal klachten in 2003 betrof verlof, bezoek, bellen van de advocaat en kamerplaatsingen van de hele groep: volgens de commissie van toezicht (c.v.t.) strookt de regeling van Den Engh op deze gebieden niet met de Bjj. De klachten over deze onderwerpen zijn voor het merendeel gegrond verklaard. Van het grote aantal klachten is 262 ingetrokken en zijn 349 (kennelijk) niet ontvankelijk verklaard. Een aantal klachten (27) is behandeld door de maandcommissaris waarna de klacht naar tevredenheid is afgedaan. 112 klachten zijn op zitting behandeld waarvan er 30 (deels)gegrond zijn verklaard. In 2004 viel volgens de c.v.t. nog steeds een discrepantie te constateren ten aanzien van de ordemaatregel van uitsluiting van de groep, de bezoekenregeling, groepsstraffen en het spreekuur van de maandcommissaris en verlofregeling. De meeste klachten in dit verslagjaar betroffen bellen (naar de advocaat), kamerplaatsingen en bejegening.

Beklagzittingen zijn in 2004 gemiddeld één keer per drie weken gehouden.

Zowel door de inrichting als de c.v.t. wordt zoveel mogelijk gestreefd naar het op een andere manier oplossen van conflicten dan door middel van het indienen van een klacht. De leiding stimuleert niet dat jongeren een klacht indienen. Dit maakt onderdeel uit van de behandelphilosofie. Vanuit de inrichting wordt tegen jongeren die echt willen klagen gezegd dat dat niet de juiste weg is en dat zij hun probleem bespreekbaar moeten maken in de groep. Als zij dan alsnog formeel willen klagen is dat mogelijk.

2.5 Bemiddeling (art. 64 Bjj)

De c.v.t. heeft haar twijfels over de bemiddeling zoals beschreven in artikel 64 Bjj, omdat naar haar oordeel bemiddeling dient te geschieden tussen twee gelijkwaardige partijen en een jongere en de algemeen directeur dit niet zijn.

2.6 Commissie van toezicht, maandcommissaris, cliëntenvertrouwenpersoon (art. 7 Bjj, art. 14 - 23 Rjj)

Artikel 20 Rjj bepaalt dat de maandcommissaris tenminste twee maal per maand in de inrichting of afdeling spreekuur houdt. In Den Engh roept een vaste, maandcommissaris één dag per maand iedere jongere op. De c.v.t. kiest voor deze werkwijze om vertrouwen tussen de maandcommissaris en de jongeren te creëren. De maandcommissaris lost bij voorkeur de problemen ter plaatse op.

Bij vragen of klachten over bijvoorbeeld de groepsstraffen legt de maandcommissaris uit wat de bedoeling is van dit soort straffen en meestal begrijpen de jongeren dat wel. Het wijzen op de mogelijkheid om formeel beklag in te stellen is dan vaak niet meer nodig. Als jongeren echt willen klagen dan moet dat kunnen, aldus de maandcommissaris.

2.7 Medezeggenschap, overleg met jeugdigen (art. 79 Bjj)

Er is een jongerenpanel dat tijdens de laatste fase van het verblijf wordt ingesteld. Den Engh is al langere tijd van plan een soort jongerenrechtbank als vorm van medezeggenschap in te voeren.

3. Regime

3.1 Bejegening, pedagogisch klimaat

Kenmerkend voor Den Engh is het heropvoeden in groepen door middel van de zogenaamde SGS methodiek. De methodiek gaat uit van heropvoeding in groepen, uitgaande van de veronderstelde behoefte van jongeren om sociaal betrokken te zijn bij leeftijdgenoten. Binnen het sociale verband van de groep staat het eigen toekomstperspectief voor elke jongen centraal.

Het persoonlijke element in de relatie tussen opvoeder en jongere wordt in de eerste fasen geminimaliseerd. De relatie tussen groepsopvoeders en jongeren is een gecontroleerde werkrelatie. Om de ver-

schillende rollen van personeel en jongeren te benadrukken spreekt iedereen elkaar met u aan. Ook wil de inrichting hiermee respect betuigen voor elkaar. Belangrijk is daarbij ook dat de groepsopvoeder zich niet opstelt als hulpverlener, maar als begeleider, coach. Hij moet ondermeer stimuleren dat jongeren elkaar corrigeren op ongewenst gedrag.

De SGS bestaat uit vier fasen. De start is gericht op een breuk met het (criminele) verleden, gericht op de toekomst. Er wordt bewust niet met de jongere gesproken over het begane delict. Het actuele verblijf moet tot nieuwe inzichten en gedrag leiden. Vervolgens gaat de 'leiderscentered' fase in, waarin groepsvorming centraal staat. De 'groepscentered' fase staat voor het leren onderhandelen en nemen van eigen initiatieven en tenslotte volgt de individualiseringsfase waarna de jongere individueel wordt begeleid voor zijn terugkeer in de samenleving. Het heropvoedingsproces, gevolgd door individuele opleiding en training, wordt afgesloten met een stageproject bij een werkgever. Een paar jongeren met wie de bezoekcommissie sprak volgden een las- of horeca-opleiding.

Den Engh heeft geen personeelstekort. Er zijn tien groepsopvoeders op een groep van twaalf jongeren. De groepsopvoeders zijn gebonden aan een bepaalde groep, die zij van het begin tot het eind van het verblijf begeleiden. Voor personeel betekent dit in het begin een zeer intensieve periode van 24 uur onafgebroken aanwezigheid en daarna een afbouw daarvan.

3.2 Mentoraat

Er zijn geen mentoren; in plaats daarvan zijn er vaste groepsopvoeders per groep.

3.3 Godsdienst/levensovertuiging (art. 46 Bjj)

De functie geestelijk verzorger is momenteel vacant. De jongeren geven aan wel behoefte te hebben aan een geestelijk verzorger. Er zijn veel jongeren die regelmatig bidden. De directie heeft zich wel ingespannen om een geestelijk verzorger aan te trekken, maar dit is tot nu toe niet gelukt.

3.4 Medische verzorging (art. 47 Bjj)

De huisarts is twee maal per week aanwezig in Den Engh en er is voorzien in een weekenddienst. Als jongeren aangeven de huisarts of verpleegkundige te willen spreken, geeft één van de groepsopvoeders dit door aan de verpleegkundige. De jongeren zijn in het algemeen tevreden over de gang van zaken.

3.5 Sociale verzorging en hulpverlening (art. 48 Bjj)

geen opmerkingen.

3.6 Onderwijs, pedagogische vorming (art. 52 Bjj, art. 62 – 65 Rjj)

De onderwijsfunctie in Den Engh wordt, evenals de activiteitensector in het kader van het onderwijsexperiment Den Engh/O.C.en W, vervuld

door de groepsoepvoeders. Een aantal van hen is bezig met een Pabotraject. Elke activiteit in Den Engh wordt beschouwd als een leermoment. De jongeren worden bij binnenkomst individueel getest op onderwijservaring en –mogelijkheden. De jongeren krijgen daarna zowel individueel als groepsgewijs uiteenlopende onderwijsprogramma's aangeboden die zijn afgestemd op hun beroepsinteresses en persoonlijke mogelijkheden. In de loop van hun verblijf kunnen de jongen binnen Den Engh uiteenlopende beroepsopleidingen volgen. Een groot deel van de jongeren stroomt na hun verblijf door naar het reguliere beroepsonderwijs.

3.7 Verblijf in groep/gemeenschappelijke activiteiten (art. 22 Bjj)

Zie onder 3.1

3.8 Contacten met gezinsvoogd (art. 1 Bjj, art. 10, 12, 46 Rjj)

Den Engh tracht de gezinsvoogd actief aan te sporen. De contacten tussen jongeren en hun gezinsvoogd zijn wisselend.

3.9 Contacten met ouders (artikel 43 Bjj)

Volgens de Bjj hebben jongeren recht op bezoek gedurende tenminste één uur per week op een in de huisregels vastgestelde tijd en plaats. In Den Engh worden in samenspraak met de ouder(s)/voogd de wekelijkse bezoeken samengevoegd in een groepsgewijze bezoekmiddag. In de eerste weken wordt er geen bezoek van ouders toegelaten. Zodra de jongere in Den Engh is worden de ouders de week daarop uitgenodigd voor de ouderinformatie avond. Zij worden geïnformeerd over wat zij kunnen verwachten van Den Engh. Uitgangspunt van Den Engh is ouders steeds te betrekken bij de behandeling omdat de inrichting het niet alleen kan. In Den Engh functioneert een ouderpanel als gesprekspartner in het overleg over het wel en wee in de inrichting. Dit ouderpanel richt zich niet alleen op het belang van de individuele jongere maar denkt mee in het belang van alle betrokkenen binnen de instelling.

3.10 Verlof (en beleid bij onttrekkingen en andere bijzondere voorvallen) (artikel 28 Bjj, artikel 5 Bjj).

Strikte toepassing van de regelgeving tijdens het verlof verhindert naar het oordeel van Den Engh de uitvoering van de SGS-opvoedingsmethodiek. Het behandelbeleid op de schepen van Den Engh brengt met zich mee dat de wijze waarop verlof plaatsvindt (varen buiten de territoriale wateren) en de wijze waarop Den Engh omgaat met ondermeer onttrekkingen van jongeren uit de inrichting, niet altijd strookt met de regels. De directie noemde als voorbeeld het ophalen bij het station dat 600 meter van de inrichting is verwijderd en het ophalen van een jongen waarover de ouder had gebeld. Over deze onttrekkingen zijn werkafspraken gemaakt tussen Den Engh en DJI (zie hiervoor onder 2. Rechtsbescherming).

3.11 Scholings- en trainingsprogramma (STP):

aanbod, capaciteit, behoefte, begeleiding, knelpunten (art. 3 Bij, artt. 2 - 13 Rjj)

Het STP wordt weinig of niet toegepast omdat STP-elementen deel uitmaken van het SGS-heropvoedingsprogramma. Voorwaarde voor uitplaatsing is succesvolle bemiddeling naar opleiding of (on)betalde baan. Den Engh volgt de uitgeplaatste jongeren nog vijf jaar. STP/proefverlof wordt door Den Engh niet gebruikt als eindfase van het opvoedingstraject (Den Engh biedt een totaal opvoedingstraject), maar in individuele gevallen ten behoeve van de integratie en uitplaatsing van jongeren na afloop van dit opvoedingstraject.

Na het einde van het traject is er een periode van nazorgbegeleiding vanuit Den Engh. De jongere is dan nog ingeschreven maar gaat op proef op woon-werkstage in samenwerking met de reclassering. Er is een samenwerkingsverband met de reclassering van het Leger des Heils om jongeren op proefverlof te begeleiden. Den Engh begeleidt vanuit de inrichting, de reclassering begeleidt meer op locatie. Met name bij pij-ers is dit wenselijk/noodzakelijk. Na deze laatste fase wordt gestart met het proefverlof (pijers) of STP (bij ots-ers) waarbij de reclassering de begeleiding in zijn geheel overneemt. Den Engh blijft de jongeren volgen in het kader van follow-up onderzoek.

3.12 Maatschappelijke reïntegratie, uitstroom, dagbesteding, financiën, opvang

Volgens het jaarverslag 2004 beschikten in 2004 alle volgens het handelplan uitgestroomde jongeren bij vertrek over een georganiseerde dagbesteding in de vorm van een opleiding of (on)betalde baan. Er is een goede samenwerking met diverse scholen, bedrijven en instellingen. Hier lopen de jongeren vanuit Den Engh stage voordat zij terugkeren naar de samenleving.

Van alle jongens van Den Engh krijgt 50-60% na de stageperiode bij het bedrijf een vaste aanstelling aangeboden en dit percentage stijgt nog steeds.

Voor de jongeren die Den Engh hebben verlaten, wordt jaarlijks een terugkomdag georganiseerd. Deze wordt volgens een groepsopvoeder goed bezocht door oud-pupillen van Den Engh.

Colofon

Over deze rapportage

Deze rapportage wordt uitgebracht aan de minister van Justitie en tevens toegezonden aan de directeur van de inrichting en de commissie van toezicht.

De bezoekcommissie bestond uit de leden Hartman(vz), Bartels, Heijs, Van de Water en secretaris Hinders.

Inhoud van het bezoek

De commissie heeft gesproken met

directie	algemeen directeur;
jeugdigen	vertegenwoordiging van zeven jongeren waaronder twee van de basisopleiding maritiem;
executief personeel (midden)kader	zeven groepsopvoeders; hoofd orthopedagogische dienst en orthopedagoog, psychiater, procesbegeleiders, teamleiders en afdelingshoofden;
hulpverlening	maatschappelijk werker, medische dienst en coördinator onderwijs, tevens projectleider onderwijsexperiment;
commissie van toezicht	drie leden en secretaris.

Door de inrichting toegezonden informatie

- informatie over Den Engh, waaronder: de huisregels, informatiebrochures kengetallen, organogram, dagprogramma's, persoonlijke bezetting, drugscontroles, drie maal nazorgkaart en drie casus inzake heropvoedingsplannen, folder "de afdeling nazorg houdt contact", integratie opvoeding en onderwijs met behaalde diplomas in 2003, 2004 en 2005 en drie geanonimiseerde opvoedingscasus.
- (gedeelte uit het) jaarplan 2006
- (gedeelte uit het) jaarverslag 2004

Overige informatie

- bezoekrapportage d.d. 2001 en 2002
- verslag van de commissie van toezicht van 2006
- overzicht van Tweede Kamerstukken uit 2004 en 2005

Bijzonderheden bezoek

Er is niet met jongeren gesproken die in de eerste fase van hun verblijf verkeerden. De jongeren met wie is gesproken verbleven respectievelijk 8, 20 en 10 maanden in Den Engh.

- het commentaar van de directeur op de conceptrapportage is als bijlage bij de rapportage gevoegd.

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming

bezoekadres: Parkstraat 83, Den Haag
correspondentie: postbus 30137, 2500 GC Den Haag
telefoon 070-36 19 300
www.rsj.nl